

Το έλος Ποταμού Μαλίων

Γενικά Χαρακτηριστικά

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Κρήτης και Νήσων Αιγαίου
2007-2013

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονική Επιμέλεια-Κείμενα:

Καλούστ Παραγκαμιάν-WWF Ελλάς

Συντονιστές Έκδοσης:

Ηλίας Τζηρίτης-WWF Ελλάς

Μαρία Συμεωνίδου-Δήμος Χερσονήσου

Φωτογραφίες:

Θάνος Γιαννακάκης, WWF Ελλάς

Καλούστ Παραγκαμιάν, WWF Ελλάς: 1,3

Γλωσσική Επιμέλεια:

Αριάδνη Χατζηανδρέου

1. Το έλος Ποταμού Μαλίων και η ευρύτερη περιοχή

Το έλος Ποταμού βρίσκεται στην ομώνυμη περιοχή, 2,5 χιλιόμετρα βορειοανατολικά του οικισμού των Μαλίων, όπου υπάρχει και η καλύτερα διατηρημένη παραλία του Δήμου Χερσονήσου. Πρόκειται για ένα παράκτιο υγροτοπικό σύστημα έκτασης 165 στρεμμάτων, που περιλαμβάνει πηγές υφάλμυρου νερού, υγρολίβαδα και έναν καλαμιώνα συνολικής έκτασης 120 στρεμμάτων. Τους χειμερινούς μήνες, σχεδόν όλη η έκταση κατακλύζεται με νερό το οποίο αναβλύζει από πηγές και αποστραγγίζεται μέσω έξι πολύ παλιών καναλιών, δημιουργώντας προς βορρά ένα μικρό ρύακα μήκους 70 μέτρων, μέχρι τη θάλασσα. Νότια και ανατολικά υπάρχουν εποχικά κατακλυζόμενες εκτάσεις με βούρλα, σε τμήμα των οποίων ασκούνται γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες. Στα ανατολικά του υγρότοπου υπάρχει μια έκταση 12 στρεμμάτων με θαμνώδη και αμμόφιλη βλάστηση, ενώ στα βόρεια υπήρχαν παλαιότερα αμμοθίνες (εμβρυακές θίνες και θίνες ακτογραμμής), οι οποίες καταστράφηκαν πριν αρκετά χρόνια, όταν διανοίχθηκε ο δρόμος. Σήμερα, υπολείμματα αμμοθινών διατηρούνται στις βόρειες παρυφές του υγρότοπου και σε τρεις περιοχές βορειότερα, στην παραλία.

Εικόνα 1. Το έλος Ποταμού Μαλίων και η ευρύτερη περιοχή

Η ευρύτερη περιοχή έχει πολύ μεγάλη αρχαιολογική σημασία. Οι ανασκαφές από το 1915 έχουν φέρει στο φως εξαιρετικά ευρήματα σε πάρα πολλές θέσεις. Εκτός του περίφημου μινωικού ανακτόρου, 500 μέτρα ανατολικά του υγρότοπου, άλλες

αξιοσημείωτες θέσεις είναι το «Ιερό των Κεράτων» και η νεκρόπολη του Χρυσόλακκου όπου βρέθηκε και το διάσημο κόσμημα με τις μέλισσες.

Ο υγρότοπος και η παραλία Ποταμού είναι το οικολογικό διαμάντι της παράκτιας ζώνης του Δήμου Χερσονήσου, η οποία δέχεται μεγάλες πιέσεις από τον τουρισμό τις τελευταίες δεκαετίες. Εδώ, ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει ένα αυθεντικό τοπίο των βόρειων ακτών της Κρήτης.

Φωτογραφία 1. Έλος και παραλία Ποταμού Μαλίων

2. Σημασία και αξίες του υγρότοπου

Τα Μάλια είναι ένα από τα γνωστότερα τουριστικά θέρετρα της Κρήτης. Ο παλιός οικισμός επεκτάθηκε σταδιακά, τις τελευταίες δεκαετίες, κατά μήκος του δρόμου - τμήμα του βόρειου οδικού άξονα της Κρήτης - αλλά και βορειότερα από αυτόν. Τα πρώτα ξενοδοχεία χτίστηκαν τη δεκαετία του 1960 και, στη συνέχεια, προστέθηκαν νέες ξενοδοχειακές μονάδες αλλά και διάσπαρτα κτίσματα με ενοικιαζόμενα δωμάτια. Οι πιέσεις που δεχόταν το παράκτιο τμήμα των Μαλίων από τον τουρισμό σταδιακά αυξάνονταν. Ήδη από το 1993 η παράκτια περιοχή των Μαλίων είχε θεωρηθεί αρκετά υποβαθμισμένη ως οικοσύστημα, ενώ σήμερα όλη η παράκτια ζώνη δυτικά του Ποταμού είναι δομημένη (φωτογραφία 2).

Φωτογραφία 2. Παραλία Ποταμού. Στο βάθος η δομημένη παράκτια ζώνη.

Καθοριστικό ρόλο στη διατήρηση του υγρότοπου και της παραλίας Ποταμού είχε η προστασία τους ως τμημάτων του αρχαιολογικού χώρου. Το 1991 εντάχθηκαν στην Α αρχαιολογική ζώνη και με αυτόν τον τρόπο αποτράπηκε η δόμηση, ελέγχθηκαν οι ανθρώπινες δραστηριότητες, και η περιοχή διατήρησε τα φυσικά της χαρακτηριστικά σε μεγάλο βαθμό. Έτσι, και καθώς οι παράκτιοι υγρότοποι της Κρήτης υποβαθμίζονται με ραγδαίους ρυθμούς και ανεξαρτήτως περιβαλλοντικού καθεστώτος προστασίας, το έλος Μαλίων καταγράφεται ως μια περίπτωση επιτυχούς προστασίας, αλλά από αρχαιολογικό νόμο.

Φωτογραφία 3. Περιβαλλοντική εκπαίδευση στο έλος

Σήμερα, ο υγρότοπος και η παραλία Ποταμού είναι η πιο καλοδιατηρημένη παράκτια περιοχή του Δήμου Χερσονήσου. Παρά το μικρό της μέγεθος, έχει μια σειρά από αξιοπρόσεκτες αξίες, άλλες μικρότερου και άλλες μεγαλύτερου μεγέθους, σύμφωνα με τις κατατάξεις της IUCN και της MedWet: εμπλουτισμός υδροφορέα, εκφόρτιση υπόγειων νερών, κατακράτηση ιζημάτων/τοξικών, κατακράτηση θρεπτικών, σταθεροποίηση ακτογραμμής, προστασία από καταιγίδες/ανεμοφραγή, υποστήριξη τροφικών αλυσίδων, ενδιαίτημα άγριων ειδών ζώων, αναψυχή, παρουσία ενδιαφερόντων ειδών άγριων ζώων και φυτών, αγροτική, υδρευτική/αρδευτική, μεγάλη βιολογική ποικιλία, και πολιτιστική αξία.

Φωτογραφία 4. Εμβρυακές αμμοθίνες στον Ποταμό

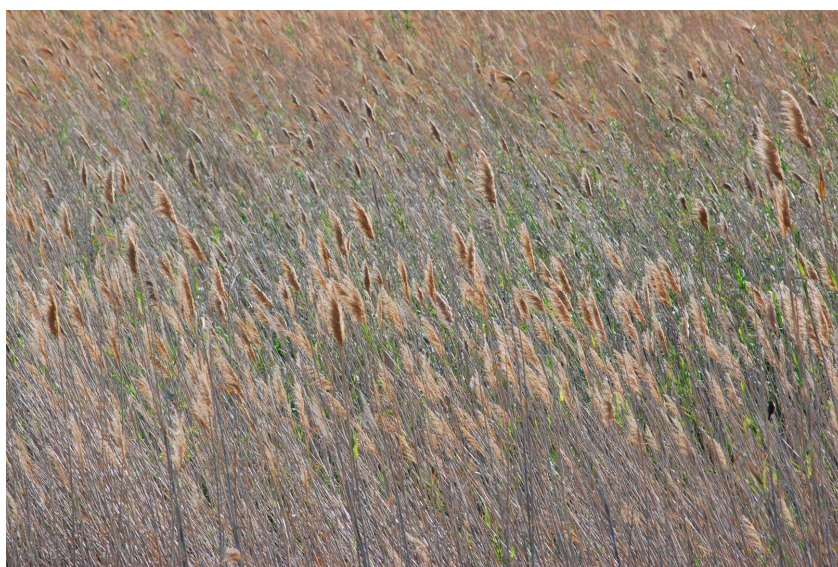
Φωτογραφία 5. Η παραλία το καλοκαίρι

3. Χλωρίδα και βλάστηση

Ο υγρότοπος των Μαλίων αποτελεί αναπόσπαστη οικολογική ενότητα, με τις αμμοθίνες στα βόρεια και τους θαμνότοπους στα ανατολικά.

Κυρίαρχος τύπος οικοτόπου είναι ο καλαμιώνας, με επικρατές είδος το Αγριοκάλαμο (*Phragmites australis*, φωτογραφία 6), ένα είδος που αναπτύσσεται σε στάσιμα ή αργά ρέοντα νερά με διακύμανση της στάθμης ή ακόμα και σε κορεσμένα με νερό εδάφη. Καταλαμβάνει μια έκταση περί τα 90 στρέμματα και οριοθετείται προς βορρά από τον παραλιακό δρόμο, ενώ στα νότια διακόπτεται από καλλιέργειες. Στο εσωτερικό του καλαμιώνα, στην ελαφρά υπερυψωμένη περιοχή όπου η βλάστηση διατηρείται χαμηλή λόγω βόσκησης, απαντά ένας πληθυσμός της σπάνιας, για την Κρήτη, ορχιδέας *Anacamptis palustris*.

Φωτογραφία 6. Αγριοκάλαμο (*Phragmites australis*)

Στο ανατολικό τμήμα του υγρότοπου υπάρχει μια έκταση περίπου 12 στρεμμάτων με σκληρόφυλλους θάμνους (χαρουπιές, σχίνους, λαδανιές κ.ά., φωτογραφία 7). Πρόκειται για μια μεταβατική οπισθοθινική ζώνη, όπου η βλάστηση είναι ανεπτυγμένη σε εσωτερικές σταθεροποιημένες θίνες με φρυγανικό χαρακτήρα. Αποτελεί ένα σημαντικό σύστημα για τη διατήρηση της ισορροπίας των αμμοθινικών συστημάτων και η οικολογική του αξία σχετίζεται με τις λειτουργίες συγκράτησης της άμμου και τη σταθεροποίηση της ακτογραμμής.

Φωτογραφία 7. Σχίνοι και χαρουπιές

Στο νοτιοανατολικό τμήμα του υγρότοπου απαντάται μια έκταση σχεδόν 20 στρεμμάτων με βούρλα. Βρίσκεται σαφώς χαμηλότερα από τη θαμνώδη περιοχή στα βόρεια, γεγονός που συνεισφέρει στην ανάπτυξη της υγρόφιλης βλάστησης με βούρλα και ψαθιά, μιας και το έδαφος είναι κορεσμένο σε νερό κατά το μεγαλύτερο διάστημα του έτους ενώ, κατά τους χειμερινούς μήνες, η περιοχή κατακλύζεται από γλυκό νερό. Από οικολογική άποψη, ο οικότοπος αυτός αποτελεί λειτουργικό τμήμα των παράκτιων υγροτοπικών συστημάτων και συμβάλλει στην ομαλή λειτουργία τους ενώ, παράλληλα, αποτελεί ενδείκτη της καλής οικολογικής κατάστασης του ευρύτερου συστήματος.

Φωτογραφία 8. Υγρολίβαδο

Στην παραλία αναπτύσσεται αμμόφιλη βλάστηση (ψαθί αμμοθινών, κρινάκι της παραλίας, ερύγγιο, βιόλα της θάλασσας κ.ά., φωτογραφίες 9-13) η οποία, όμως, είναι υποβαθμισμένη, κυρίως εξαιτίας της ποδοπάτησης από τους λουόμενους. Πρόσφατα, με πρωτοβουλία των κατοίκων, οριοθετήθηκαν οι σημαντικές περιοχές για τις αμμοθίνες και έκτοτε έχουν ανακάμψει σε σημαντικό βαθμό. Τη δράση αυτή των πολιτών υιοθέτησε και επεκτείνει με νέες δράσεις ο Δήμος Χερσονήσου, αναγνωρίζοντας την οικολογική και αισθητική σημασία των αμμοθινών.

Φωτογραφία 9. Τα αμμόφιλα Ερύγγια (*Eryngium maritimum*)

Φωτογραφία 10. Αγκαθωτή Κενταύρια (*Centaurea spinosa*)

Φωτογραφία 11. Κρίνος της θάλασσας (*Pancratium maritimum*)

Φωτογραφία 12. Βιόλα της θάλασσας (*Mathiola triscupidata*)

Φωτογραφία 13. Αμάραντο (*Limonium sinuatum*)

4. Πανίδα

Αναμφισβήτητα, το έλος Ποταμού αποτελεί μια όαση ζωής για την περιοχή. Ο μεγάλος αριθμός ασπόνδυλων ζώων (αμφίποδα, ισόποδα, αράχνες, έντομα, κ.λπ., φωτογραφίες 14, 15) που συντηρεί, αποτελούν τροφή για έναν επίσης μεγάλο αριθμό σπονδυλόζων. Αν και δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα ενδελεχής μελέτη, έχουν αναφερθεί περισσότερα από 90 είδη ασπόνδυλων, 2 είδη ψαριών (κέφαλοι, χέλια), 3 είδη αμφίβιων (πρασινόφρυνος, κρητικός δενδροβάτραχος, κρητικός βάτραχος) και 5 είδη ερπετών (γραμμωτή νεροχελώνα, σπιτόφιδο, δενδρογαλιά, νερόφιδο, αγιόφιδο, πρασινόσαυρα και λιακόνι).

Φωτογραφία 14. Κόκκινο ελικοπτεράκι (*Crocthemis erythraea*)

Φωτογραφία 15. Αργιόπη (*Argiope lobata*)

Φωτογραφία 16. Γραμμωτή νεροχελώνα (*Mauremys rivulata*)

Φωτογραφία 17. Νερόφιδο (*Natrix tessellata*)

Η ορνιθοπανίδα της περιοχής περιλαμβάνει περισσότερα από 140 είδη, εκ των οποίων τα 77 έχουν καταγραφεί στα στενά όρια του υγρότοπου. Η καταγραφή έγινε κυρίως κατά τις μεταναστευτικές περιόδους, γεγονός που καταδεικνύει τη σπουδαιότητά του ως περιοχής ξεκούρασης και ανεφοδιασμού για τα μεταναστευτικά πουλιά. Διάφορα είδη Ποταμίδων (*Acrocephalus* spp.), Κεφαλάδων (*Lanius* spp.), Τσιροβάκων (*Sylvia* spp.), Χαραδιόμορφων, Ερωδιών και Χελιδονιών έχουν τακτική παρουσία κατά τους εαρινούς και φθινοπωρινούς μήνες.

Φωτογραφία 18. Λευκοτσικνιάς (*Egretta garzeta*)

Φωτογραφία 19. Κιτρινοσουσουράδα (*Motacilla flava*)

Από θηλαστικά έχουν αναφερθεί η Κηπομυγαλίδα (*Crocidura suaveolens*) και ο Αγκαθοποντικός (*Acomys minous*), ενώ σίγουρη θεωρείται η παρουσία και άλλων τρωκτικών [Δασοποντικός (*Apodemus sylvaticus*), Βραχοποντικός (*A. mystacinus*), Σπιτοποντικός (*Mus musculus*), Αρουραίος (*Rattus rattus*)], εντομοφάγων [Σκατζόχοιρος (*Erinaceus concolor*)], καθώς και μεγαλύτερων ζώων [Άρκαλος (*Meles meles*), Ζουρίδα (*Martes foina*) και Καλιγιαννού (*Mustela nivalis*)]. Ο υγρότοπος έχει επίσης μεγάλη σημασία ως χώρος διατροφής μεγάλου αριθμού νυκτερίδων.

5. Δημιουργία του υγρότοπου και διαχρονικές αλλαγές

Οι ανθρώπινες δραστηριότητες στον υγρότοπο των Μαλίων άρχισαν τουλάχιστον τη Μινωική εποχή και συνεχίστηκαν, σχεδόν ακατάπαυστα, μέχρι τις μέρες μας. Ισχυρές ενδείξεις υπάρχουν, άλλωστε, τόσο από τα πολυάριθμα θραύσματα αγγείων διάφορων περιόδων, όσο και από την παμπάλαια διευθέτηση του ανατολικού ορίου του υγρότοπου. Επιπλέον, στο κέντρο του υγρότοπου υπάρχουν τα ερείπια μιας παλαιοχριστιανικής Βασιλικής, τοιχία πιθανότατα της ίδιας περιόδου, καθώς και ένας ρωμαϊκός τάφος.

Μια σχετικά πρόσφατη δειγματοληψία με γεωτρύπανο στο έλος των Μαλίων επέτρεψε να προσδιοριστούν οι κυριότεροι σταθμοί στην εξέλιξη του υγρότοπου, από το 6.500 π.Χ. έως τις μέρες μας. Με τη μελέτη της σύστασης των ιζημάτων και τη χρονολόγησή τους με άνθρακα 14, αναγνωρίστηκαν πέντε ενότητες απόθεσης:

- η πρώτη (6.400-4.700 π.Χ.) αντιστοιχεί στην πλήρωση του κοιλώματος,
- η δεύτερη (4.700-1.500 π.Χ.) αντιστοιχεί στη δημιουργία και εξέλιξη του έλους,
- η τρίτη (η οποία δεν χρονολογήθηκε) σχετίζεται με ένα θαλάσσιο γεγονός κατά το οποίο το έλος καλύφθηκε από τη θάλασσα για μικρό, σχετικά, διάστημα. Η ενότητα αυτή θα μπορούσε να αντιστοιχεί στο παλιρροϊκό κύμα που προκλήθηκε από την έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης, αλλά είναι εξίσου πιθανό να συμπίπτει με το μεγάλο σεισμό του 365 μ.Χ.,
- στην τέταρτη ενότητα (190 π.Χ.-414 μ.Χ.) γίνεται μια απότομη επανεμφάνιση του έλους,
- ενώ η πέμπτη ενότητα (414 μ.Χ. έως τις μέρες μας) δείχνει ότι η επιφάνεια του έλους εξελίσσεται σύμφωνα με τις μεταβολές της ακτογραμμής.

Τον περασμένο αιώνα, ολόκληρη η έκταση του υγρότοπου καλλιεργούταν εποχικά. Η περιοχή αποστραγγιζόταν με έξι τεχνητά κανάλια, ενώ τους θερινούς μήνες νερό για πότισμα εξασφαλιζόταν από πηγάδια. Τα κανάλια διοχέτευαν το νερό σε ένα ρύακα στην εκβολή του οποίου λειτουργούσε υδροκίνητος αλευρόμυλος, ο «μύλος του Καστελλιανού», όπως τον έλεγαν. Στα ψαμμιτικά πετρώματα της ακτής

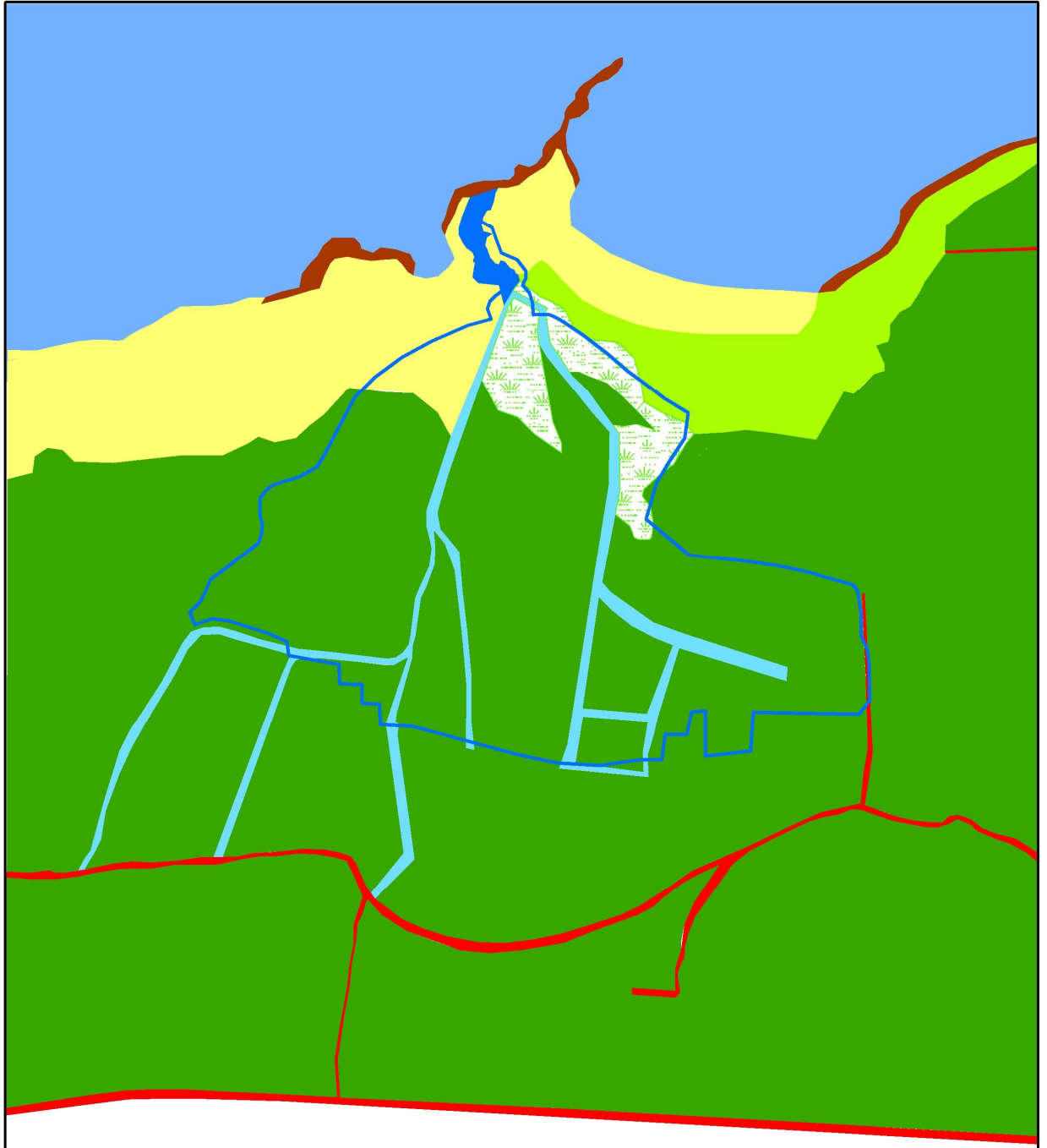
υπάρχουν ακόμα οι διάυλοι που είχαν διανοιχθεί τότε, καθώς και ένα πετρόχτιστο γεφύρι το οποίο ανακαινίστηκε πρόσφατα, με πρωτοβουλία των κατοίκων των Μαλίων. Όπως προκύπτει από την ερμηνεία αεροφωτογραφιών, οι καλλιέργειες άρχισαν να εγκαταλείπονται στις αρχές της δεκαετίας του '60. Είναι η περίοδος κατά την οποία σταδιακά αναπτύσσονται οι τουριστικές δραστηριότητες στην παράκτια ζώνη και, ταυτόχρονα, η προστασία του Ποταμού ως αρχαιολογικής περιοχής. Σταδιακά ο καλαμιώνας επεκτάθηκε και αποτελεί σήμερα τον μεγαλύτερο αμιγή καλαμιώνα της Κρήτης.

Στους χάρτες που ακολουθούν αποτυπώνονται οι αλλαγές στις χρήσεις γης που έχουν συμβεί στο έλος Ποταμού Μαλίων από το 1945 ως και το 2009 (επεξεργασία: Πρόγραμμα Προστασίας των Νησιωτικών Υγροτόπων της Ελλάδας, WWF Ελλάς).

WWF Ελλάς, "Προστασία των Νησιωτικών Υγρότοπων της Ελλάδας"

Έλος Ποταμού (Κωδικός WWF Ελλάς - KRI083), Δήμος Μαλίων

Φωτοερμηνεία χρήσεων γης κατά CORINE 2000 απο αεροφωτογραφίες της ΓΥΣ, έτος 1945

Βράχωνδες περιοχές χωρίς βλάστηση

Αμμώδεις παραλίες, αμμοθίνες

Κανάλια αποστράγγισης

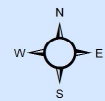
Οδικό δίκτυο και σχετικές περιοχές

Αγροτικές περιοχές (καλλιέργειες & βοσκότοποι)

Περιοχές με αραιή βλάστηση

Υδάτινα σώματα

Ελώδεις εκτάσεις

0 37,5 75 150 m

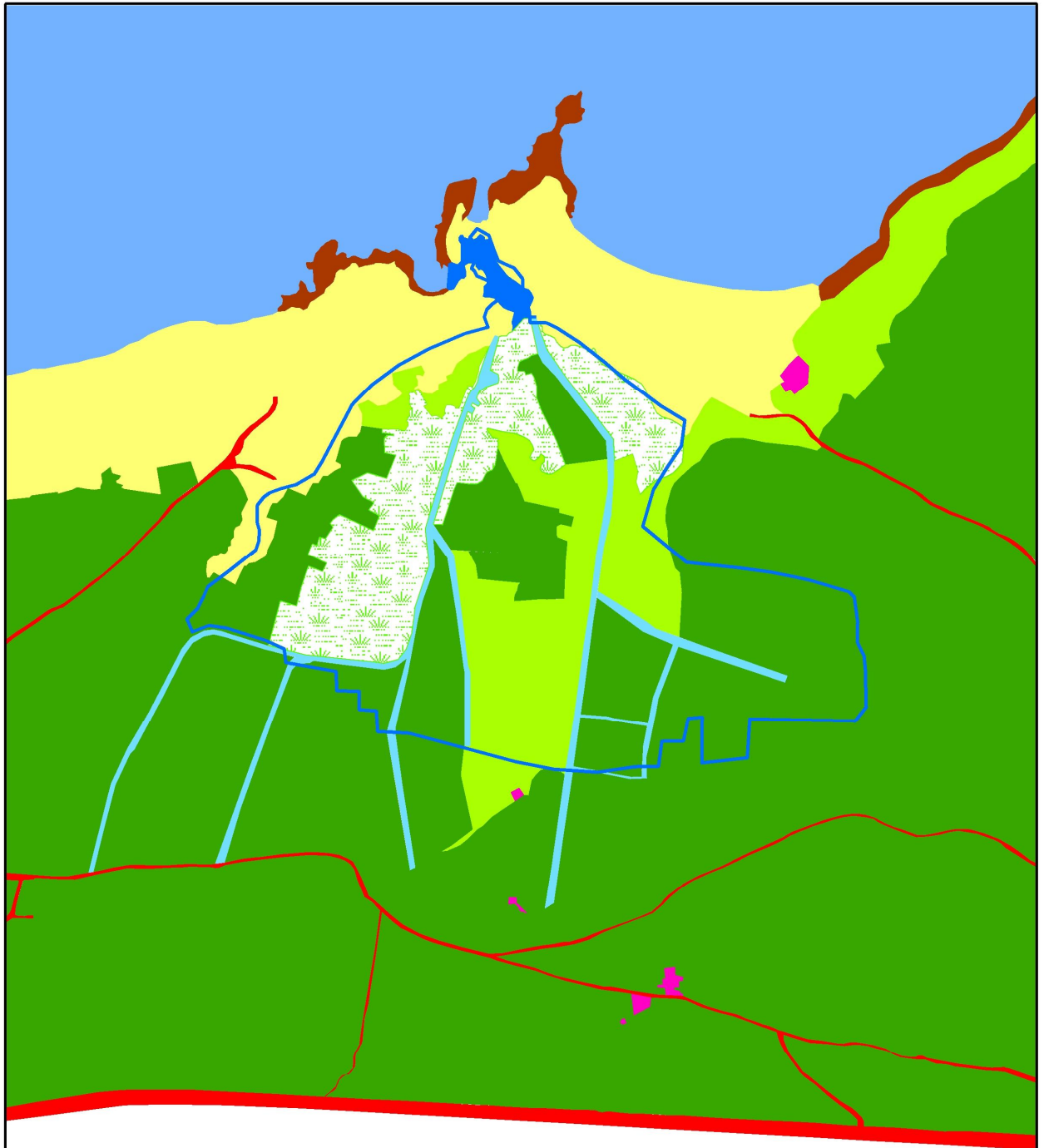
Όρια υγρότοπου το 2010

WWF Ελλάς, "Προστασία των Νησιωτικών Υγρότοπων της Ελλάδας"

Έλος Ποταμού (Κωδικός WWF Ελλάς - KRI083), Δήμος Μαλίων

Φωτοερμηνεία χρήσεων γης κατά CORINE 2000 απο αεροφωτογραφίες της ΓΥΣ, έτος 1966

- Βράχωδεις περιοχές χωρίς βλάστηση
- Αμμώδεις παραλίες, αμμοθίνες
- Κανάλια αποστράγγισης
- Οδικό δίκτυο και σχετικές περιοχές

- Αγροτικές περιοχές (καλλιέργειες & βοσκότοποι)
- Περιοχές με αραιή βλάστηση
- Υδάτινα σώματα
- Ελώδεις εκτάσεις
- Ασυνεχής δόμηση

0 37.5 75 150 m

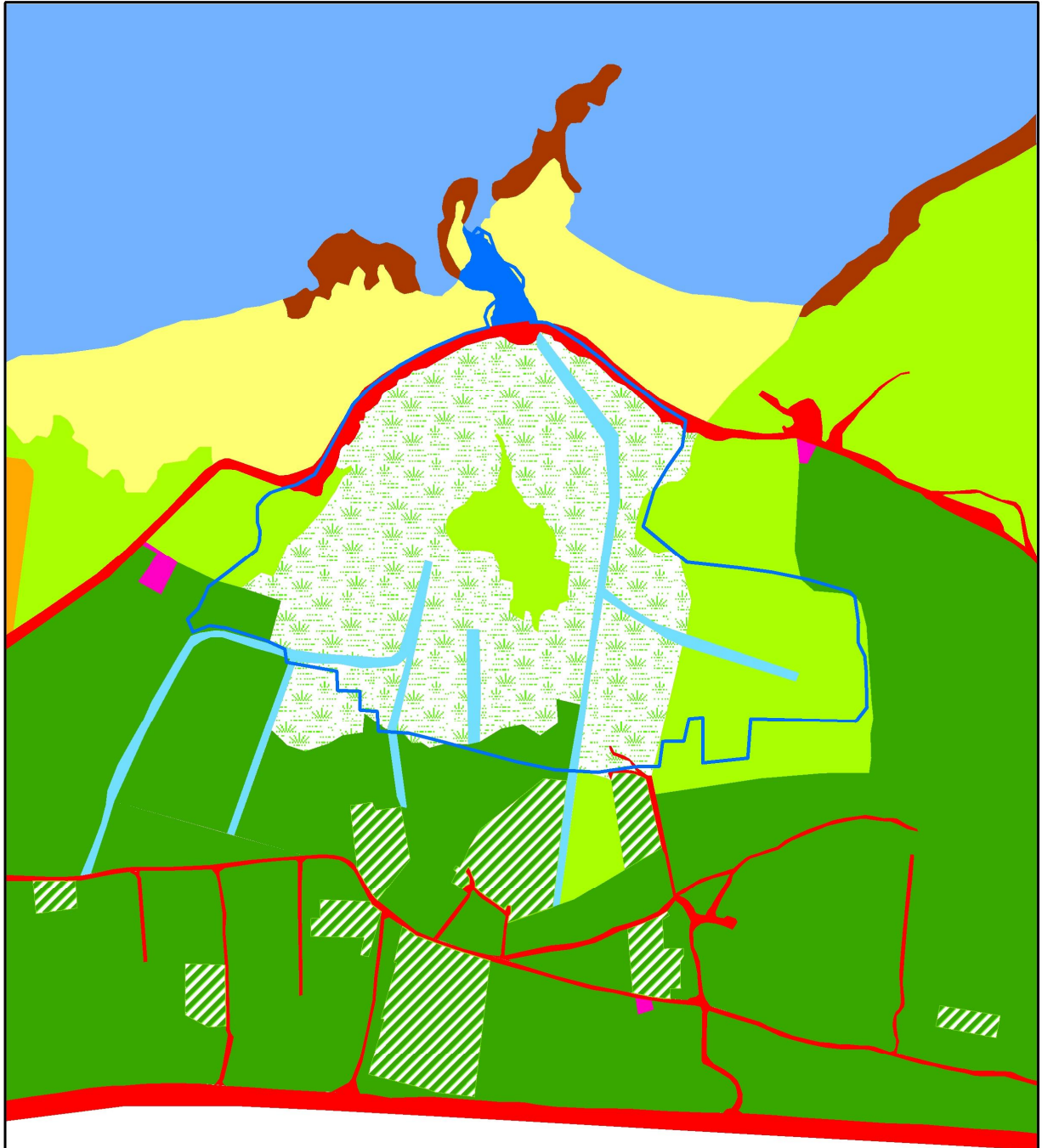
Όρια υγρότοπου το 2010

WWF Ελλάς, "Προστασία των Νησιωτικών Υγρότοπων της Ελλάδας"

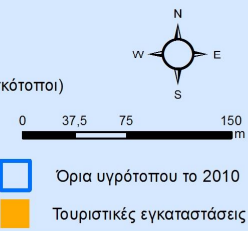
Έλος Ποταμού (Κωδικός WWF Ελλάς - KR1083), Δήμος Μαλίων

Φωτοερμηνεία χρήσεων γης κατά CORINE 2000 απο αεροφωτογραφίες της ΓΥΣ, έτος 1987

- Βράχωδεις περιοχές χωρίς βλάστηση
- Αμμόδεις παραλίες, αμμοθίνες
- Κανάλια αποστράγγισης
- Οδικό δίκτυο και σχετικές περιοχές
- Θερμοκηπιακές εγκαταστάσεις

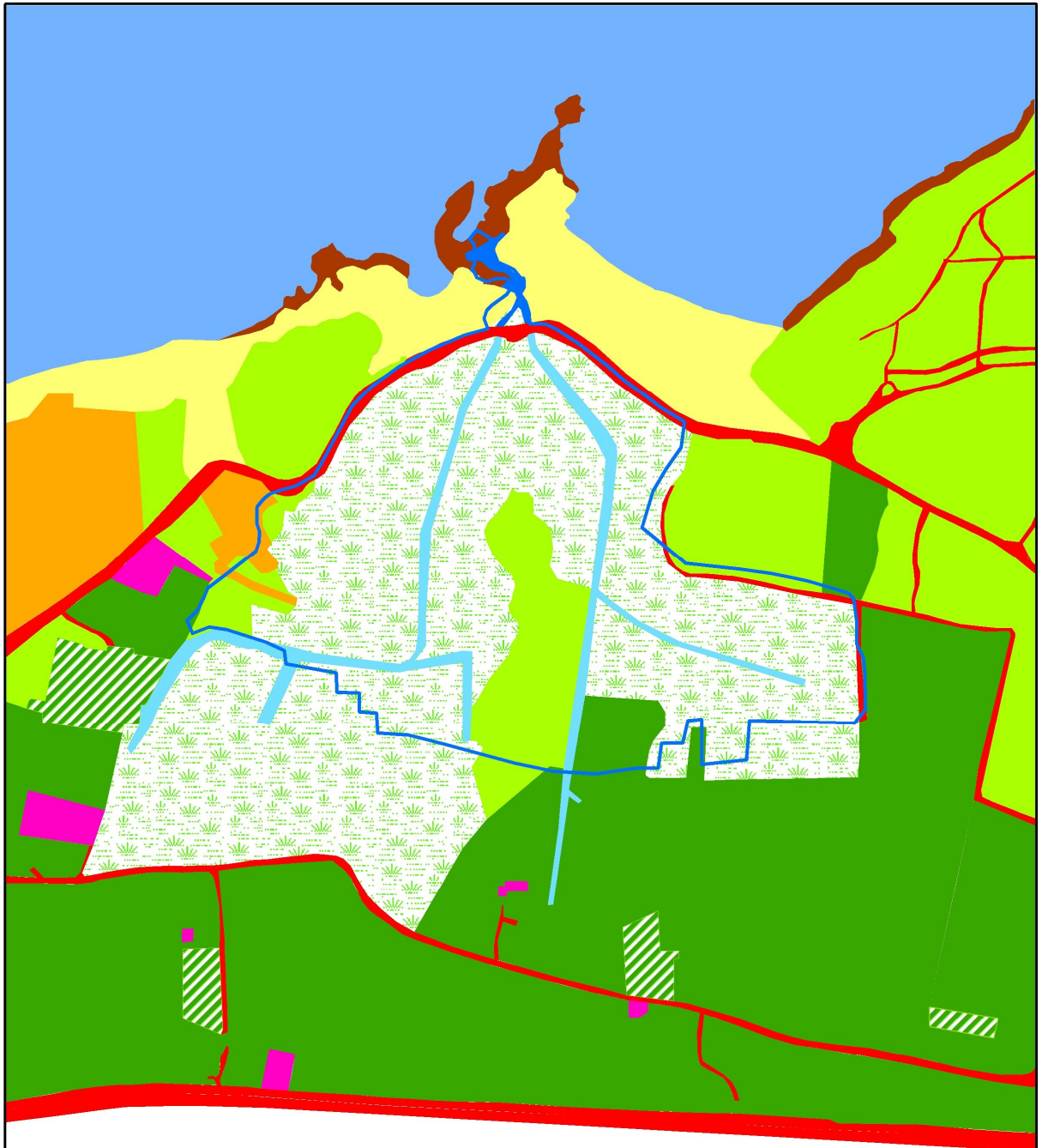
- Αγροτικές περιοχές (καλλιέργειες & βοσκότοποι)
- Περιοχές με αραιή βλάστηση
- Υδάτινα σώματα
- Ελώδεις εκτάσεις
- Ασυνεχής δόμηση

WWF Ελλάς, "Προστασία των Νησιωτικών Υγρότοπων της Ελλάδας"

Έλος Ποταμού (Κωδικός WWF Ελλάς - KRI083), Δήμος Μαλίων

Φωτοερμηνεία χρήσεων γης κατά CORINE 2000 απο αεροφωτογραφίες της ΓΥΣ, έτος 1997

Βράχωδεις περιοχές χωρίς βλάστηση	Αγροτικές περιοχές (καλλιέργειες & βοσκότοποι)
Αμώδεις παραλίες, αμμοθίνες	Περιοχές με αραιή βλάστηση
Κανάλια αποστράγγισης	Υδάτινα σώματα
Οδικό δίκτυο και σχετικές περιοχές	Ελώδεις εκτάσεις
Θερμοκηπιακές εγκαταστάσεις	Ασυνεχής δόμηση
	Όρια υγρότοπου το 2010
	Τουριστικές εγκαταστάσεις

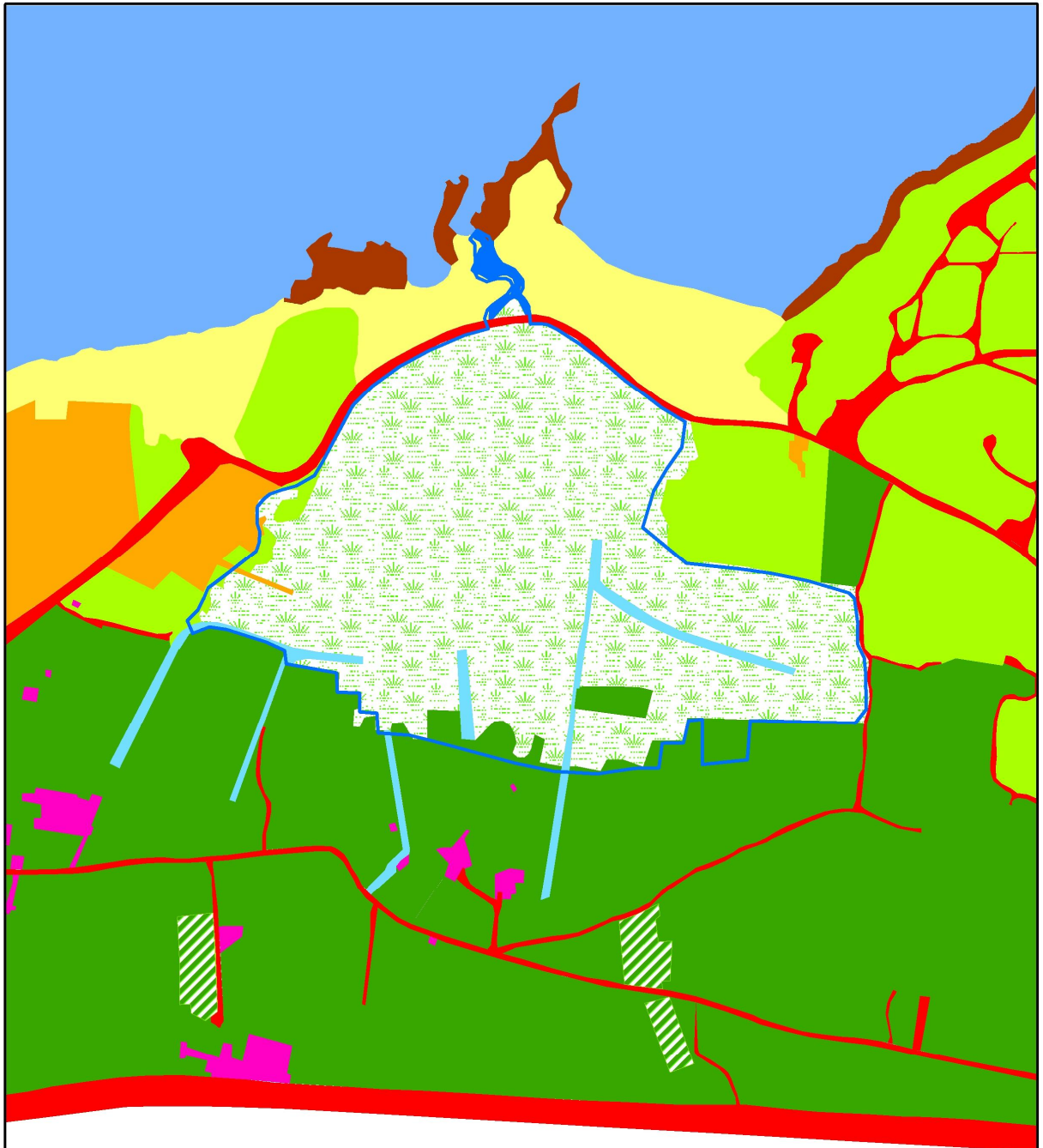
0 40 80 160 m

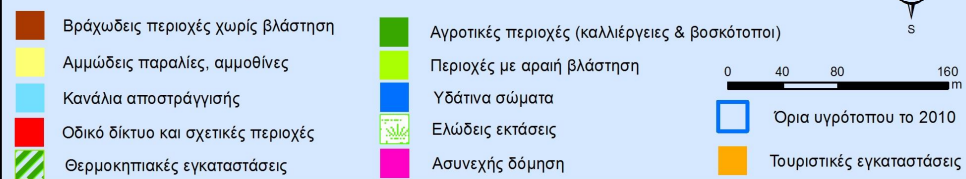

WWF Ελλάς, "Προστασία των Νησιωτικών Υγρότοπων της Ελλάδας"

Έλος Ποταμού (Κωδικός WWF Ελλάς - KRI083), Δήμος Μαλίων

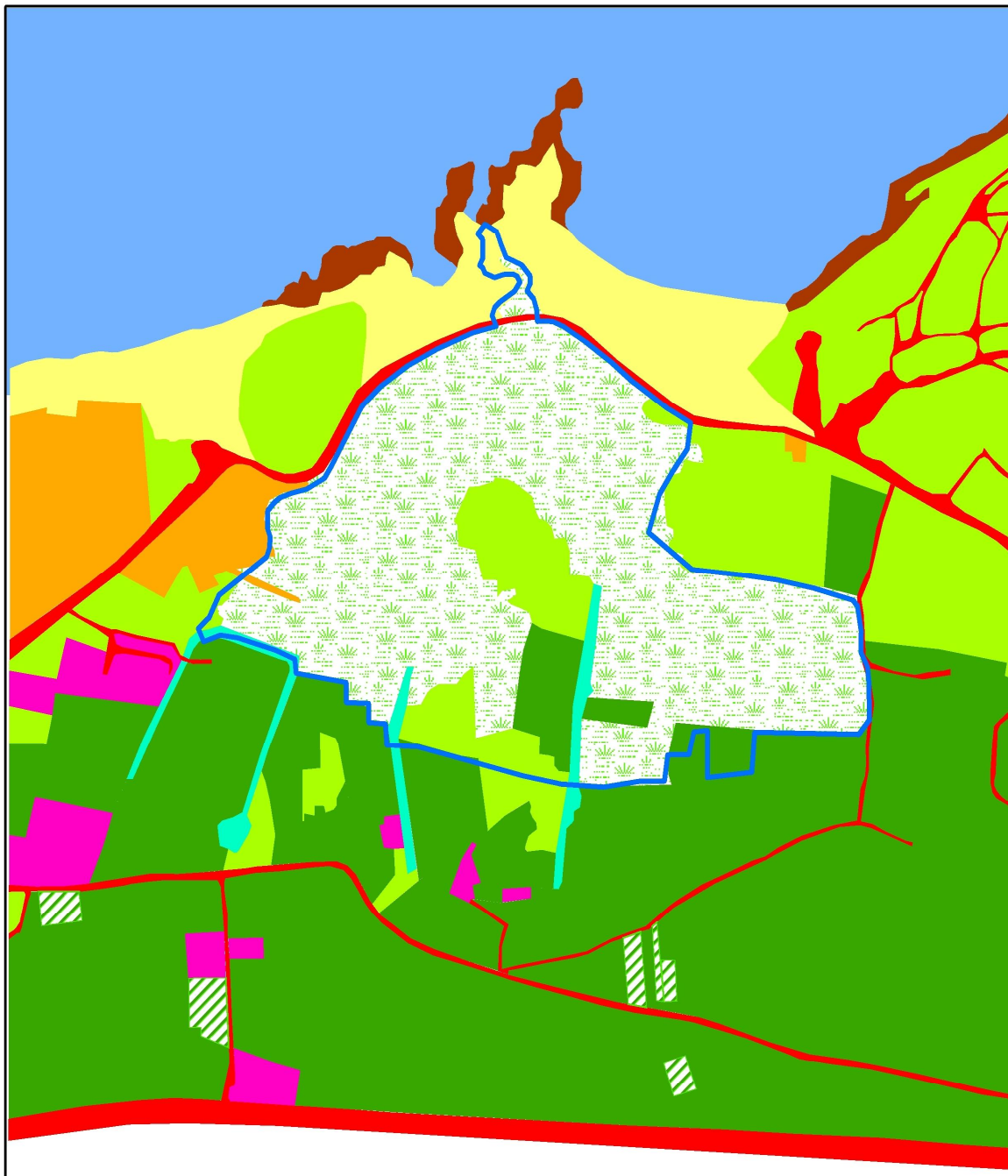
Φωτοερμηνεία χρήσεων γης κατά CORINE 2000 απο δορυφορική εικόνα Quickbird (10 Ιουνίου 2004)

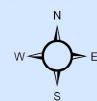
WWF Ελλάς, "Προστασία των Νησιωτικών Υγρότοπων της Ελλάδας"

Έλος Ποταμού (Κωδικός WWF Ελλάς - KRI083), Δήμος Μαλίων

Φωτοερμηνεία χρήσεων γης κατά CORINE 2000 απο αεροφωτογραφίες της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε. 2007-2009

Βράχωδεις περιοχές χωρίς βλάστηση	Αγροτικές περιοχές (καλλιέργειες & βοσκότοποι)
Αμμώδεις παραλίες, αμμοθίνες	Περιοχές με αραιή βλάστηση
Κανάλια αποστράγγισης	Υδάτινα σώματα
Οδικό δίκτυο και σχετικές περιοχές	Ελώδεις εκτάσεις
Θερμοκηπιακές εγκαταστάσεις	Ασυνεχής δόμηση
	Όρια υγρότοπου το 2010
	Τουριστικές εγκαταστάσεις

0 25 50 100 m

6. Περιήγηση στην περιοχή

Ο υγρότοπος και η παραλία Ποταμού είναι, αναμφισβήτητα, το οικολογικό διαμάντι της παράκτιας ζώνης του Δήμου Χερσονήσου. Για τους κατοίκους αποτελεί ένα πολύτιμο στοιχείο του φυσικού τους περιβάλλοντος, ενώ οι επισκέπτες μπορούν να απολαύσουν ένα αυθεντικό τοπίο των βόρειων ακτών της Κρήτης.

Μια πανοραμική άποψη για την περιοχή μπορεί να έχει κάποιος από το λόφο του Προφήτη Ηλία, ο οποίος βρίσκεται 850 μέτρα νότια του μινωικού ανακτόρου, μεταξύ της παλαιάς και της νέας εθνικής οδού. Εκεί υπάρχει η ομώνυμη εκκλησία αλλά και μινωικό ιερό κορυφής.

Φωτογραφία 20. Ο καλαμιώνας και στο βάθος ο λόφος του Προφήτη Ηλία

Φωτογραφία 21. Στο ξέφωτο του καλαμιώνα

Η ακτή βόρεια του έλους έχει μήκος μόλις 500 μέτρα. Στα δυτικά υπάρχουν σταθεροποιημένες αμμοθίνες με θαμνώδη βλάστηση, ενώ στην ακτογραμμή υπάρχουν ψαμμίτες με ορατά τα σημάδια λάξευσης, καθώς, στο παρελθόν, χρησιμοποιούνταν ως δομικό υλικό. Ακολουθεί προς ανατολικά η περίφημη παραλία του Ποταμού. Η άμμος είναι λεπτόκοκκη και δημιουργεί κατά τόπους θίνες

οι οποίες πρόσφατα έχουν οριοθετηθεί για να μην καταπατούνται από τους επισκέπτες. Περίπου στο μέσο της διαδρομής υπάρχουν δύο κανάλια που διοχετεύουν την περίσσεια του νερού του έλους, μέσω ενός μικρού ρύακα, στη θάλασσα. Στην εκβολή υπάρχουν ακόμα τα λιγιστά απομεινάρια του «μύλου του Καστελλιανού» (φωτογραφίες 22, 23).

Φωτογραφία 22. Τα ερείπια του Μύλου του Καστελλιανού

Φωτογραφία 23. Λαξευτά κανάλια για την έξοδο του νερού από τον υδρόμυλο

Σε όλο το βόρειο μέτωπο του υγρότοπου ο καλαμιώνας είναι ιδιαίτερα πυκνός και απροσπέλαστος. Η προσέγγισή του είναι δυνατή από ανατολικά. Διασχίζοντας τη θαμνώδη έκταση προς νότο και, στη συνέχεια, τα υγρολίβαδα, μπορεί κανείς να φτάσει στην κεντρική περιοχή του υγρότοπου η οποία είναι υπερυψωμένη και έχει αραιή βλάστηση. Εδώ υπάρχουν ερείπια κατασκευών, όπως ένας μικρός ανεμόμυλος, ή ακόμα παλαιότερων, όπως η παλιοχριστιανική Βασιλική και ο ρωμαϊκός τάφος.

Φωτογραφία 24. Οι ανατολικές αμμοθίνες

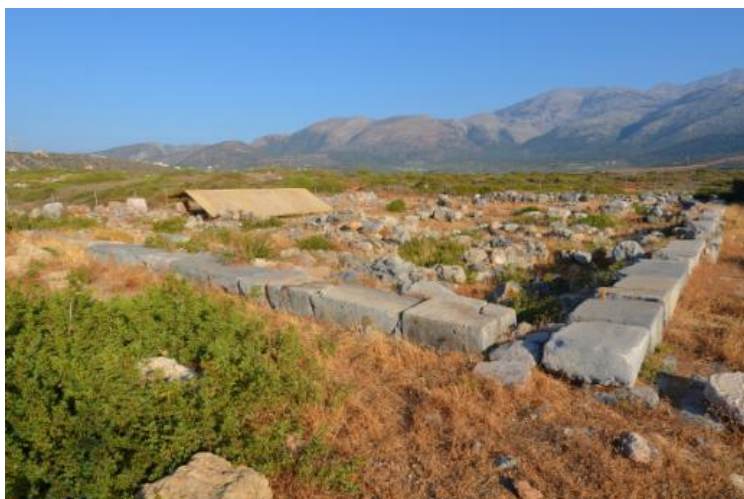

Φωτογραφία 25. Βραχώδης ακτή ανατολικά της Παραλίας Ποταμού

Η περιήγηση κατά μήκος της βραχώδους ακτής βορειοανατολικά του υγρότοπου είναι επίσης πολύ ενδιαφέρουσα. Στη γαλήνη του πανάρχαιου τοπίου, ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει μια εύκολη διαδρομή δύο χιλιομέτρων, που ξεκινά από το ανατολικό άκρο της παραλίας Ποταμού μέχρι τις περιφραγμένες αρχαιότητες του Χρυσόλακκου, και από εκεί νότια προς το μινωικό ανάκτορο και το σημείο εκκίνησης (φωτογραφίες 26-28).

Φωτογραφία 26. Το μονονάτι προς Χρυσόλακκο φτάνει μέχρι το Σίσι

Φωτογραφία 27. Η νεκρόπολη του Χρυσόλακκου

Φωτογραφία 28. Άποψη της νεκρόπολης Χρυσόλακκου από νότιοδυτικά

Έλος Μαθίων:

Ένας υγρότοπος όπου ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει ένα αυθεντικό τοπίο των βόρειων ακτών της Κρήτης, αποτέλεσμα της συμβίωσης του ανθρώπου και της φύσης για πολλές χιλιετηρίδες.

Δήμος Χερσονήσου
Τμήμα Προγραμματισμού
Γούρνες Πεδιάδος
700 14 Κρήτη
Τηλ.: 2813 404661

WWF Ελλάς
Λεμπέση 21
117 43 Αθήνα
Τηλ.: 210 3314893